

อาชีพของนักรัฐศาสตร์ Occupation of Political Scientist

พระครูปัญญาสุธรรมนิเทศก์
พระมหาโชตินิพัทธ์ สุธงจิตโต (ผลเจริญ)
วิทยาเขตสุรินทร์

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอ ที่มา ความสำคัญ และอาชีพของนักรัฐศาสตร์ที่มีต่อชีวิต และสังคม อาชีพของนักรัฐศาสตร์มีที่มาและความสำคัญจากความต้องการพื้นฐานของชีวิตสู่ความต้องการของสังคมโดยรวม ทั้งโดยลำดับและทวนลำดับ ประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากลที่ถือเป็นสายตรงทางรัฐศาสตร์ ปรากฏอยู่ ทุกส่วน ทุกระดับ ของชีวิตและสังคม

คำสำคัญ : อาชีพ, นักรัฐศาสตร์

Abstract

This article aims to present the sources, key importance and occupation of political scientists affecting to their lives and society. The profession of political scientist has its origins and importance from the basic needs of life to the needs of society, including both sequential and re-sequential. The occupation of the international standard directed line to the political scientist is appeared in all parts and all levels of life and society.

Keywords: Occupation, Political Scientist

บทนำ

เป็นธรรมดาบนโลกใบนี้ที่ทุกชีวิตต้องหากินเพื่อความอยู่รอดและดำรงเผ่าพันธุ์ ต้นไม้ใบหญ้า ไม่ว่าจะเล็กว่าใหญ่ล้วนต้องการ แสง น้ำ ปุ๋ย แร่ธาตุ และสารอาหารที่จำเป็นมาหล่อเลี้ยงราก ลำต้น กิ่ง ก้าน ใบ ดอก ผล หมูหมากไก่ ช้างม้าวัวควายต้องการ หญ้า อาหารและปัจจัยอื่นๆ ที่จำเป็นในการหล่อเลี้ยงชีวิต มากินมาอาศัยเพื่อความอยู่รอด ไม่เว้นแม้แต่มนุษย์ ก็ต้องหากิน หากแต่การหากินของคนนั้นแปลกไปจากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นที่ปกติเมื่อหากกระทั่งพบและได้มาซึ่งอาหารแล้ว จะใช้หล่อเลี้ยงชีวิตตามสมบัติของอาหาร หรือสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิตโดยตรงไปตรงมา

การหากินของคนแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นอย่างไร เรื่องนี้ต้องนับย้อนไปเมื่อประมาณ 7-5 ล้านปีก่อน ที่นักวิทยาศาสตร์พบว่ามนุษย์แยกสายวิวัฒนาการมาจากลิงไม่มีหาง ไหล่ลำดับมาถึง 1) **มนุษย์ยุค Homo habilis** ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 2.3 ล้านปีก่อน เชื่อว่าเป็นบรรพบุรุษของมนุษย์ในปัจจุบัน มีหลักฐานชัดเจนว่าใช้เครื่องมือหิน และมีการขยายขนาดของสมองที่ประมาณ 610 เซนติเมตร 2) **มนุษย์ยุค**

Homo erectus มีใบหน้าตั้งตรงเหมือนมนุษย์ยุคใหม่ ปริมาตรกะโหลกศีรษะเพิ่มขึ้นอีกเป็นสองเท่าของลิงชิมแปนซีคือ 850 เซนติเมตร เป็นพวกแรก ๆ ที่สามารถควบคุมไฟ และใช้เครื่องมือหินที่มีเทคโนโลยีซับซ้อนขึ้น 3) **มนุษย์ยุค Homo neanderthalensis** หรือมนุษย์ดีแอนเดอร์ทัล สามารถยืนลำตัวตั้งตรง รู้จักการล่าสัตว์ ประดิษฐ์อาวุธและเครื่องมือต่างๆ อยู่ในถ้ำ หุบเขา หรือที่ราบ 4) **มนุษย์ยุค Homo sapiens** หรือมนุษย์โครมายอง(Cro-Magnon man) มีรูปร่างลักษณะคล้ายกับมนุษย์ปัจจุบัน เฉลียวฉลาด สามารถประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับดำรงชีพ และรู้จักการเขียนภาพต่างๆ กระทั่งปัจจุบันที่วิวัฒนาการในทวีปแอฟริกาแล้วจึงอพยพออกจากทวีปเมื่อประมาณ 50,000 - 100,000 ปีก่อน¹

จากลำดับยุคของคนบ่งบอกว่านอกจากจะเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีวิวัฒนาการด้านกายภาพโดยเฉพาะสมองล้ำกว่าสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นแล้ว เรื่องการหากินก็มีการพัฒนาล้ำยิ่งกว่าสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นเป็นลำดับด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะปัจจุบันที่กล่าวได้ว่าเป็นยุคสมัยแห่งความรุ่งเรืองด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องมือถูกสร้างมาเพื่อการหากินมากมายล้นเกลื่อนไปหมด บ่อยครั้งถึงขนาดสับสนแยกไม่ออกว่าสิ่งใดสร้างมาเพื่อสำหรับหากินหรือสำหรับภารใด เป็นต้นว่ายานพาหนะซึ่งปกติโดยสมบัตียมักถูกสร้างมาเพื่อการหากินที่เกี่ยวกับการเดินทางขนส่ง ซึ่งการเดินทางขนส่งโดยปกติย่อมหมายถึงการนำพาหรือเคลื่อนย้ายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่ายานพาหนะนอกจากถูกสร้างมาเพื่อการหากินด้านการเดินทางขนส่งแล้ว ยังขยายความไปเพื่อความเพลิดเพลิน กีฬา นันทนาการ ประดับ ตกแต่ง สะสม และอีกร้อยพันประการตามแต่ผู้ใช้จะวางบทบาทให้

แม้จะกล่าวได้ว่าเครื่องมือหากินได้ถูกสร้างขึ้นมากมายล้นเกลื่อน ชวนในห้วงงวย ว่าแท้จริงใช้เพื่อการหากินหรือเพื่อสิ่งใดกันแน่ แต่หากเรามองด้วยสายตาใหม่ พิจารณาความแตกต่างของที่มา ความสำคัญ วิธีการ และเป้าหมายการใช้เครื่องมืออื่นๆ เราจะสามารถแยกหมวดหมู่ประเภทของเครื่องมือ ว่าถูกสร้างมาเพื่อไว้หากินโดยแท้ เพื่ออำนวยความสะดวก เพื่อเป็นส่วนประกอบ เพื่อนันทนาการ เพื่อการศึกษา เพื่อสนองตอบความหยักของสมองเฉยๆ หรือแม้กระทั่งเพื่อเป็นเครื่องมือด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา และหรือวัฒนธรรม ก็สามารถจำแนกได้

ซึ่งพร้อมๆ กับการจำแนกประเภทเครื่องมือโดยใช้สายตาอีกดวงพิจารณาตัวเอง ทำให้เราได้หมวดหมู่การ “หากิน” ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “อาชีพ” ของคนไปด้วย สมมติตัวอย่างจาก ยานพาหนะคันเดิม นายไซเฟอร์ใช้ในการหากิน นายเสมียนใช้ในการเดินทาง นายค้าขายใช้ในการขนส่ง นายวิชาใช้ในการศึกษา นายเพลิดเพลินใช้ในการหาความสำราญ และนายวัฒนธรรมใช้ในการบ่งชี้ค่านิยม เป็นต้น

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าอาชีพของคนเราในปัจจุบัน มิได้สัมพันธ์กับเรื่องปากท้องหรือความต้องการขั้นพื้นฐานโดยตรงเช่นดังอดีต มีหลายอาชีพที่ต้องทุ่มเทหยาดเหงื่อแรงกายเพื่อให้ได้มาซึ่งบางสิ่ง เป็นต้นว่าเงินตราเพื่อนำมาแลกเปลี่ยน ข้าวปลา เสื้อผ้า และปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ ที่จำเป็นอีกทีหนึ่ง และด้วยความเป็นพหุของสังคม อาชีพต่างๆ จึงเกิดขึ้นอีกมากมายและหลากหลายตามสภาพความต้องการของสังคมไปด้วย ซึ่งเราอาจจัดเป็นประเภท อาชีพอิสระ อาชีพงานฝีมือ อาชีพรับจ้าง อาชีพรับราชการ ได้ เป็นต้น

¹ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, วิวัฒนาการของมนุษย์, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://th.wikipedia.org/wiki/วิวัฒนาการของมนุษย์#cite_note-AusMus-habilis2013-15 [15 ส.ค.61]

ประเภทมาตรฐานอาชีพของไทย

การจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย) เป็นภารกิจของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยกรมการจัดหางาน เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการจัดทำ ข้อมูลและกำหนดรหัสหมวดหมู่อาชีพตามหลักเกณฑ์เดียวกับการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพสากล (International Standard Classification of Occupations : ISCO) ซึ่งทางองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) ได้ทำการปรับปรุง 2 ครั้ง ครั้งล่าสุดคือปี ค.ศ.1988 การจัดประเภทมาตรฐานอาชีพของไทยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อปรับปรุงข้อมูลอาชีพของประเทศไทยให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพสากลที่ได้มีการปรับปรุงใหม่ (2) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และบุคคลทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับข้อมูลอาชีพ และสะดวกแก่การนำไปใช้ประโยชน์ (3) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ (4) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลอาชีพของประเทศไทย

มีประโยชน์เพื่อให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันในเรื่องอาชีพ และเพื่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านแรงงาน เช่น การกำหนดค่าจ้าง การแนะอาชีพ การฝึกอบรม การจ้างงาน รวมถึงการวิเคราะห์การเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตที่เกิดขึ้นจากอาชีพ การที่มีระบบฐานข้อมูลเดียวกันสามารถจะนำข้อมูลสถิติไปอ้างอิงและเปรียบเทียบได้ทั้งในระดับหน่วยงาน และกับระดับประเทศ²

การจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากลของประเทศไทยเราแบ่งออกเป็น 10 ประเภท 15 หมวด 116 หมู่ 390 หน่วย ดังนี้³

ประเภทอาชีพ	หมวด	หมู่	หน่วย
1. ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส และผู้จัดการ	3	8	33
2. ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ	4	18	55
3. ช่างเทคนิคสาขาต่างๆ และผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	4	21	73
4. เสมียน	2	7	23
5. พนักงานบริการ และพนักงานขายในร้านค้าและตลาด	2	9	23
6. ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร และการประมง	2	3	17
7. ผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจด้านความสามารถทางฝีมือ และธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	4	16	70
8. ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักรโรงงานและเครื่องจักร และ			

² กรมการจัดหางาน, การจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ(ประเทศไทย), [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.doe.go.th/prd/> [5 ส.ค.61]

³ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, การจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล, (กรุงเทพมหานคร : กองคลังและข้อมูลสนเทศสถิติ, 2543), หน้า 1.

ผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	3	20	70
9. อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ	3	10	25
0. กองกำลังทหารติดอาวุธต่าง ๆ (สามเหล่าทัพ)	1	1	1
รวม	28	116	390

พิจารณาการจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากลประกอบกับวิวัฒนาการของคนที่กล่าวแต่เบื้องต้น จะเห็นได้ว่าการรู้จักใช้สติปัญญาประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีพ การใช้ชีวิตเป็นสังคม การอาศัยในถิ่นที่อยู่ เช่น ถ้า หุบเขา ที่ราบ การรู้จักเขียนภาพต่างๆ นั้น นอกจากด้านร่างกายที่พัฒนาแล้ว ด้านจิตใจก็มีการพัฒนาด้วย ร่างกายพัฒนาเพื่อความดำรงอยู่ของชีวิตและเผ่าพันธุ์ จิตใจพัฒนาเพื่อความเป็นคนที่สมบูรณ์ ซึ่งเหตุผลหนึ่งในความหลากหลายด้านอาชีพก็มาจากจิตใจของคนเราที่ได้รับการพัฒนานี้เอง เพราะเมื่อหมวดการจำแนกอาชีพตามมาตรฐานสากลเข้าแล้ว จะย่อเหลือเป็นประเภทใหญ่ๆ 2 ประเภทคือ อาชีพตามความต้องการของร่างกายและอาชีพตามความต้องการของจิตใจ ดังนี้

ประเภทอาชีพ(ตามความต้องการ)	ด้านร่างกาย	ด้านจิตใจ
1. ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส และผู้จัดการ		✓
2. ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ	✓	✓
3. ช่างเทคนิคสาขาต่างๆ และผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓
4. เสมียน	✓	
5. พนักงานบริการ และพนักงานขายในร้านค้าและตลาด		✓
6. ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร และการประมง	✓	✓
7. ผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจด้านความสามารถทางฝีมือ และธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓
8. ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักรโรงงาน และเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	✓	✓
9. อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ	✓	✓
0. กองกำลังทหารติดอาวุธต่าง ๆ (สามเหล่าทัพ)	✓	✓
รวม	7	10

การจัดประเภทตามความต้องการดังกล่าว จะเห็นว่าอาชีพตามความต้องการด้านร่างกายนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต กล่าวคือ เป็นอาชีพด้านการหาการผลิต อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นต้น ส่วนอาชีพตามความต้องการด้านจิตใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ กล่าวคือ เป็นอาชีพด้านการเติมเต็มชีวิตที่ได้รับการพัฒนาด้านกายภาพเพื่อความสมบูรณ์ในความเป็นคน เราอาจใช้คำเรียกสองอาชีพนี้ตามลักษณะความต้องการดังกล่าวได้ว่า ผู้ผลิต(Productivity)

กับผู้สร้าง(Creator) ซึ่งเรื่องนี้กำลังเป็นที่ตระหนักและให้ความสำคัญด้วยว่าเป็นสิ่งที่ต้องเตรียมเพื่อความพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิต เนื่องจากในศตวรรษที่ 21 ทักษะชีวิตและอาชีพถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง⁴

ทั้งนี้ทั้งนั้นการแยกส่วนจำแนกอาชีพตามความต้องการของร่างกายและจิตใจ กลับพบว่าส่วนใหญ่ของอาชีพเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้สร้างในอาชีพเดียวกัน จึงสะท้อนให้ทราบว่ากายกับใจนั้นมีความสัมพันธ์และจำต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน ใจต้องอาศัยกาย กายต้องอาศัยใจ จึงจะเป็นชีวิต มิสามารถแยกส่วนจากกันได้ หากสิ่งหนึ่งเสื่อมอีกสิ่งหนึ่งย่อมต้องเสื่อมลงไปด้วย ดังที่พุทธพจน์ที่กล่าวถึงสังขธรรมทางธรรมะที่ว่า “อิมสมิ สติ อิหิ โหติ อิมสสุปปาหา อิหิ อุปุปชติ อิมสมิ อสติ อิหิ น โหติ อิมสส นิโรธา อิหิ นิรุชฺชติ” “เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้ก็ไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับไป สิ่งนี้ก็ดับ”⁵

นักรัฐศาสตร์ ความหมาย คุณลักษณะ

โดยความหมาย รัฐศาสตร์ มาจากภาษาอังกฤษที่ว่า Political science คำว่า science แปลว่า ศาสตร์หรือวิชาการ ส่วนคำว่า political สืบมาจากคำว่า polis ในภาษากรีกแปลว่า เมือง ภาษาอังกฤษคำว่ารัฐกับการเมืองมีความหมายคล้ายคลึงกัน ดังนั้นรัฐศาสตร์จึงหมายถึง การศึกษาวิชาการเมืองโดยใช้ศาสตร์หรือวิชาการมาวิเคราะห์⁶

ส่วน นัก เป็นคำนามใช้ประกอบหน้าคำอื่นหมายความว่า ผู้, ผู้ชอบ กับอีกความหมายหนึ่งในกรณีที่ใช้เป็นคำขยายเพื่อให้ความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น แปลว่า อย่างยิ่ง, อย่างมาก⁷ ดังนั้น นักรัฐศาสตร์ จึงหมายถึง ผู้มีชีวิตส่วนใหญ่ข้องเกี่ยวกับการศึกษาระบบความรู้ว่าด้วยเรื่องของรัฐและการเมือง เมื่อได้ความหมายดังนี้ “นักรัฐศาสตร์” ในความหมายของการทำมาหากินหรืออาชีพ ย่อมหมายรวมทั้ง ผู้ที่ศึกษาวิชาการเมือง นักการเมือง ตลอดถึงผู้ปฏิบัติทำมาหาเลี้ยงชีพจากสิ่งที่ข้องเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวด้วย

สำหรับคุณลักษณะสำคัญของนักรัฐศาสตร์ พระธรรมปิฎกอธิบายว่า ผู้เป็นนักปกครอง นักการเมือง นักบริหาร ต้องถือธรรมะ ถือหลักการ กฎกติกา กฎหมาย ถือความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม เหตุผล ประโยชน์สุขที่แท้เป็นใหญ่ เป็นเกณฑ์ และเป็นมาตรฐาน เพราะเมื่อถือธรรมเป็นใหญ่ ก็เห็นแก่ธรรม เห็นแก่ความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม และยึดถือตามหลักการ กฎกติกา รวมทั้งกฎหมายก็จะไม่เอนเอียงไปข้าง

⁴ วิจารณ์ พานิช, *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ตลาดา พับลิเคชั่น จำกัด, 2555), หน้า 17.

⁵ 14/126/164

⁶ ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร, *รัฐศาสตร์*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, 2548), หน้า 3.

⁷ ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทนาน มีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, 2542), หน้า 568-569.

ไหน ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ ไม่เห็นแก่พรศพวัก ไม่เห็นแก่คะแนนนิยม เป็นต้น⁸ สรุปเป็นคุณลักษณะของนักรัฐศาสตร์ 4 ประการ ดังนี้

1. ตั้งมั่นอยู่บนหลักการและมีจุดหมายที่ชัดเจน ไม่เลื่อนลอยไหลไปตามกระแส ถือเอาความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม ความเป็นไปตามเหตุผล
2. ใช้ปัญญาและพัฒนาปัญญาอยู่เสมอ เพื่อให้รู้เท่าทันข้อมูลความเป็นไปตามความเป็นจริง และเพื่อให้รู้เข้าใจ เข้าถึงหลักการความจริง ความถูกต้องดีงามและเหตุผลในเรื่อง นั้นๆ เพื่อให้สามารถรักษาหลักการความจริง ความถูกต้องไว้ได้
3. มีความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ สุจริตใจ ในการใช้ปัญญาพิจารณาตัดสินใจ ไม่เอนเอียง ไปด้วยอคติ
4. รักธรรม รักความจริง ความถูกต้องดีงาม ทำอะไรก็มุ่งจะให้ถึงธรรมและเป็นไปตามธรรม มุ่งให้ได้ความจริง มุ่งให้เกิดความถูกต้องดีงาม จนข้ามพ้นความยึดถือในตัวตนไปได้ ให้ธรรมเป็นใหญ่เหนือแม้แต่เกียรติและศักดิ์ศรีของคน รับฟังข้อมูลและเหตุผล ไม่ดื้อรั้นในทฤษฎี⁹

อาชีพของนักรัฐศาสตร์

จากที่มาของเรื่อง ความสำคัญในสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต่อร่างกายและจิตใจ กระทั่งวิธีการหรือเรื่องราวของการแสวงหาสิ่งที่ร่างกายและจิตใจต้องการในความหมายของคำว่าอาชีพ ตามมาตรฐานสากล อาชีพที่ถือว่าเป็นสายตรงด้านรัฐศาสตร์ได้ถูกจัดให้อยู่ใน **หมวดที่ 1** คือ ผู้บัญญัติกฎหมาย, ข้าราชการระดับอาวุโส, และผู้จัดการ ประกอบด้วย **3 หมวดย่อย** (1) ผู้บัญญัติกฎหมายกับข้าราชการระดับอาวุโส, (2) ผู้จัดการบริษัท, เจ้าหน้าที่บริหารของหน่วยงานเอกชน (3) ผู้จัดการทั่วไป และใน 3 หมวดย่อยได้แยกเป็น 8 หมู่ กับ 33 หน่วย ดังนี้

1. **ผู้บัญญัติกฎหมาย (Legislators)** ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สมาชิกวุฒิสภา, รัฐมนตรี, สมาชิกสภาท้องถิ่น, ผู้บริหารท้องถิ่น, ผู้บัญญัติกฎหมายอื่นๆ
2. **ข้าราชการระดับอาวุโส, นักบริหารของหน่วยงานรัฐบาล (Senior Government Officials)** ได้แก่ ข้าราชการระดับอาวุโส, นักบริหารของหน่วยงานรัฐบาล, ข้าราชการระดับบริหาร, ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ, ผู้บริหารองค์การมหาชน, นักบริหารหน่วยงานของรัฐอื่นๆ
3. **ผู้นำตามประเพณี/ผู้นำท้องถิ่น/ หมู่บ้าน/ เจ้าหน้าที่บริหารงานท้องถิ่น (Traditional Chiefs and Heads of Villages)** ได้แก่ ผู้นำตามประเพณี, กำนัน, สารวัตรกำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, แพทย์ประจำตำบล และผู้นำท้องถิ่น/ชุมชนอื่นๆ ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือบุคคลซึ่งประชาชนในท้องถิ่นให้ความเคารพศรัทธา เป็นต้น

⁸ พระพรหมคุณาภรณ์, รัฐศาสตร์และจริยธรรม นักการเมืองแนวพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์สวย จำกัด, 2548), หน้า 63-64.

⁹ คนอง ว่างฝายแก้ว, การเมืองการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระพรหมคุณาภรณ์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/443121> [5 ส.ค.61]

4. เจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสขององค์กรที่ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์เฉพาะ (Senior Officials of Special – Interest Organizations) แยกย่อยดังนี้

- เจ้าหน้าที่บริหารพรรคการเมือง ได้แก่ กรรมการบริหารพรรค, ผู้บริหารพรรค, หัวหน้าพรรค, เลขาธิการพรรค, เภรณูญิกพรรค, โฆษกพรรค, และเจ้าหน้าที่บริหารขององค์กรพรรคการเมืองอื่นๆ รวมถึงเจ้าหน้าที่บริหารพรรคการเมืองซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น ตัวอย่างเช่น ที่ปรึกษาอาวุโสของพรรค กรรมการบริหารสาขาพรรค นายทะเบียนพรรคซึ่งทำหน้าที่ควบคุมการจดทะเบียนรายชื่อสมาชิกพรรคและสาขาพรรค และกรรมการพรรคอื่นๆ มีหน้าที่ตามที่กรรมการบริหารพรรคมอบหมาย

- ผู้บริหารองค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง และองค์กรที่มีผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจอื่นผู้บริหาร องค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้างและองค์กรที่มีผลประโยชน์ เชิงเศรษฐกิจอื่น

- ผู้บริหารองค์กรด้านมนุษยธรรมและองค์กรเฉพาะด้าน

- ผู้บริหารองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, กรรมการการเลือกตั้ง, กรรมการสิทธิมนุษยชน, กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

5. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาล, เจ้าหน้าที่ของรัฐ(Executive official , government) ได้แก่ ผู้ที่ดำเนินการตามลักษณะงานในหน่วยงานของรัฐประเภทต่าง ๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของหน่วยงาน/องค์กร และนโยบายของ รัฐบาล ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายภายใต้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม รวมทั้งอำนวยความสะดวก และ ให้บริการประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ การงานที่เกี่ยวข้องและควบคุมดูแลผู้ปฏิบัติงานอื่น ๆ อาจใช้ชื่อว่า ข้าราชการและลูกจ้างในส่วนราชการ พนักงานหรือลูกจ้างในรัฐวิสาหกิจ พนักงานส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ องค์กรอื่นๆ ของรัฐ

6. กรรมการและผู้บริหารระดับสูง กรรมการและผู้จัดการใหญ่ กรรมการบริหาร(Directors and Chief Executives) ได้แก่ ประธานกรรมการ, ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานเอกชน, ผู้บริหาร การศึกษา, ผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูง, ผู้จัดการฝ่ายผลิตและฝ่ายปฏิบัติการ (แยกตามการ จัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรม ISIC) (รวมเอกชน รัฐวิสาหกิจ หน่วยราชการ), ผู้จัดการฝ่ายผลิตและ ปฏิบัติการด้านเกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้และการประมง, ผู้จัดการฝ่ายผลิตและปฏิบัติการด้านการ ผลิต (อุตสาหกรรมการผลิตต่างๆ เหมือนแร่ ไฟฟ้า ก๊าซ และประปา), ผู้จัดการฝ่ายผลิตและปฏิบัติการด้าน การก่อสร้าง, ผู้จัดการฝ่ายผลิตและปฏิบัติการด้านค้าส่งและค้าปลีก, ผู้จัดการฝ่ายผลิตและปฏิบัติการด้าน ภัตตาคารและโรงแรม, ผู้จัดการฝ่ายผลิตและปฏิบัติการด้านการขนส่ง การสื่อสารและคมนาคม, ผู้จัดการ ฝ่ายผลิตและปฏิบัติการด้านบริการธุรกิจ, ผู้จัดการฝ่ายผลิตและปฏิบัติการด้านบริการส่วนบุคคล การทำ ความสะอาด และบริการที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงผู้จัดการฝ่ายผลิตและปฏิบัติการ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

7. ผู้จัดการฝ่ายอื่น ๆ (Other Department Managers) ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายการเงินและ บริหาร, ผู้จัดการฝ่ายบุคคลและอุตสาหกรรมสัมพันธ์, ผู้จัดการฝ่ายขายและการตลาด, ผู้จัดการฝ่ายโฆษณา และประชาสัมพันธ์, ผู้จัดการฝ่ายจัดหาและจำหน่ายสินค้า, ผู้จัดการฝ่ายบริการงานด้านคำนวณ, ผู้จัดการ ฝ่ายวิจัยและพัฒนา, ผู้จัดการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และผู้จัดการฝ่ายอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

8. **ผู้จัดการทั่วไป (General Managers)** ผู้ปฏิบัติงานอาชีพในหมู่นี้ หมายถึง ผู้ที่ดำเนินการในธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งอาจดำเนินการด้วยตนเองหรือในนามของเจ้าของกิจการ โดยมีผู้จัดการอื่นไม่เกิน 1 คน ให้ความช่วยเหลือทำหน้าที่ วางแผน กำหนดแนวนโยบายและดำเนินการให้บรรลุผลตามนโยบาย บริหารงานและดำเนินงานประจำวัน รวมทั้งตรวจสอบผลที่ได้รับ ทำการเจรจาธุรกิจกับผู้จัดหาพัสดุ ลูกค้า และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ วางแผนและควบคุมการใช้ทรัพยากรและการคัดเลือกบุคคล ได้แก่ ผู้จัดการทั่วไปด้านเกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้และการประมง, ผู้จัดการทั่วไปด้านการผลิต, ผู้จัดการทั่วไปด้านการก่อสร้าง, ผู้จัดการทั่วไปค้าส่งและค้าปลีก, ผู้จัดการทั่วไปด้านภัตตาคารและโรงแรม, ผู้จัดการทั่วไปด้านขนส่ง คมนาคมและสถานที่เก็บสินค้า, ผู้จัดการทั่วไปด้านบริการทางธุรกิจ, ผู้จัดการทั่วไปด้านบริการส่วนบุคคล การทำความสะอาดและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้จัดการทั่วไปซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น ซึ่งได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการธุรกิจขนาดเล็ก ในด้าน การศึกษา สุขอนามัย สันทนาการ วัฒนธรรม กีฬา ต่างๆ การผลิตภาพยนตร์ ตัวแทนธุรกิจ ท่องเที่ยว หรือด้านอื่นๆ ทั้งที่เป็นกิจการของตนเองหรือของนายจ้าง ทำหน้าที่วางแผน อำนาจการและประสานการดำเนินงานทางธุรกิจ โดยมีบุคคลที่ทำหน้าที่ด้านการจัดการ เป็นผู้ช่วยไม่มากกว่า 1 คน และบุคคลอื่นที่ไม่ทำหน้าที่ด้านการจัดการอีกตามสมควร วางแผนและควบคุม การใช้นโยบาย จัดทำงบประมาณ เจรจาต่อรองทางธุรกิจ วางแผนและควบคุมการใช้ทรัพยากรและการจ้างงาน จัดการการปฏิบัติงานประจำวัน รายงานผลการดำเนินงานต่อเจ้าของกิจการ(ถ้ามี) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและควบคุมดูแลผู้ปฏิบัติงานอื่น¹⁰

บทสรุป

รัฐศาสตร์สู่ความเป็นอาชีพที่มาและความสำคัญเนื่องมาจากความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิตสู่ความต้องการของสังคมโดยรวม ทั้งโดยลำดับและทวนลำดับ จากการจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล เห็นได้ว่าทั้งองค์ภาพของสังคม ตั้งแต่ล่างสุดถึงบนสุด บนสุดสู่ล่างสุด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปกครอง การบริหาร การจัดการ การคลัง การต่างประเทศ การท่องเที่ยว การกีฬา การเกษตร สหกรณ์ คมนาคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ พลังงาน พาณิชยกรรม หาดไทย กลาโหม ยุติธรรม แรงงาน วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การศึกษา สาธารณสุข อุตสาหกรรม ทุกส่วนฝ่ายในสังคมล้วนมีอาชีพที่เป็นสายตรงทางรัฐศาสตร์อยู่ทุกระดับ ดังนั้นแล้วในฐานทรงปริมาตรของสังคมตั้งแต่ ราก ฐาน กลาง จนถึงปลายยอด ย่อมต้องอาศัยอาชีพแห่งรัฐศาสตร์ในการขับเคลื่อนและทรงไว้

¹⁰ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, *การจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล*, (กรุงเทพมหานคร : กองคลังและข้อมูลสนเทศสถิติ, 2543), หน้า 29-52.

บรรณานุกรม

- กรมการจัดหางาน. การจัดการประเภทมาตรฐานอาชีพ(ประเทศไทย). [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.doe.go.th/prd/> [5 ส.ค.61].
- คนอง ว่างฝายแก้ว. การเมืองการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระพรหมคุณาภรณ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/443121> [5 ส.ค.61].
- ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร. รัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, 2548.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, 2542.
- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. วิวัฒนาการของมนุษย์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://th.wikipedia.org/wiki/วิวัฒนาการของมนุษย์#cite_note-AusMus-habilis2013-15 [5 ส.ค.61].
- วิจารณ์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ตาตา พับลิเคชั่น จำกัด. 2555.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การจัดการอาชีพตามมาตรฐานสากล. กรุงเทพมหานคร : กองคลังและข้อมูลสนเทศสถิติ, 2543.